

Handläggare:
Jan Vikenheim

Landstingsstyrelsen

Remiss: Delbetänkandet *Insyn och integritet i brottsbekämpningen* – några frågor (SOU 2009:72)

Ärendet

Justitiedepartementet har genom remiss inbjudit Stockholms läns landsting att lämna synpunkter på betänkandet *Insyn och integritet i brottsbekämpningen – några frågor* (SOU 2009:72).

I betänkandet ges förslag dels till ändringar i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), dels till en ny lag om tystnadsplikt för enskild som följer en brottsbekämpande myndighets verksamhet.

Landstingsstyrelsens förvaltning har redan 2009-10-12 lämnat synpunkter på de förslag om redaktionella rättelser i offentlighets- och sekretesslagen som finns i betänkandets 5 kap.

Förslag till beslut

Landstingsstyrelsen föreslås besluta

att lämna förvaltningens synpunkter som remissvar till Justitiedepartementet

Förvaltningens synpunkter

Bakgrund

Delbetänkandet är det andra från *Insynsutredningen* när det gäller frågor om insyn och sekretess inom vissa delar av rättsväsendet, m. m. I betänkandet behandlar utredningen tre frågor som främst rör den s.k. förundersökningssekretessen till skydd för uppgift om enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden. Den första frågan handlar om hur stark denna förundersökningssekretess bör vara. Den andra frågan rör allmänhetens rätt att ta del av bilder på döda personer eller andra personer med allvarliga synliga fysiska skador när sådana bilder ingår i ett

förundersökningsprotokoll. Den tredje frågan rör spørsmålet huruvida offentlighets- och sekretesslagen (OSL) bör ändras så att enskilda i studiesyfte kan följa de brottsbekämpande myndigheternas operativa verksamhet under tystnadsplikt.

Förundersökningssekretessens styrka

Sekretessen till skydd för enskilda såvitt rör uppgifter om enskildas personliga och ekonomiska förhållanden om uppgifterna förekommer i bl.a. utredning enligt bestämmelserna om förundersökning i brottmål och i vissa register som förs av Rikspolisstyrelsen med stöd av polisdatalagen (1998:622) regleras i 35 kap. 1 § första stycket OSL.

Utredningens uppdrag har varit att överväga hur stark förundersökningssekretessen till skydd för enskilda bör vara.

Förvaltningens ställningstagande

Förvaltningen delar utredningens uppfattning och tillstyrker ett oförändrat omvänt skaderekvisit i 35 kap. 1 § första stycket OSL dvs. ett fortsatt starkt sekretesskydd för uppgift om enskild.

Förundersökningssekretessens styrka hos JO och JK

Utredningen har haft att särskilt ta ställning till frågan om förundersökningens styrka i de fall då JO eller JK bedriver förundersökning. JO har för egen del i skrivelse till regeringen föreslagit att förundersökningssekretessen hos JO skulle återgå till ett rakt skaderekvisit dvs. att presumptionen är offentlighet med ett visst sekretesskydd.

Förvaltningens ställningstagande

Förvaltningen tillstyrker utredningens förslag om fortsatt omvänt skaderekvisit för förundersökningssekretess hos JO och JK men med föreslaget tillägg till 42 kap. 3 § som innebär att ett rakt skaderekvisit ska gälla, dvs. presumption för offentlighet, om förundersökning lagts ner eller avslutats med ett beslut om att åtal inte ska väckas.

Sekretess rörande bilder på skadade eller döda personer i förundersökningsprotokoll

Utredningen har haft i uppdrag att överväga om allmänhetens rätt att ta del av bilder på döda personer eller personer med allvarliga synliga fysiska skador, som ingår i ett förundersökningsprotokoll och som för närvarande

blir offentliga i samband med att åtal väcks eller då de läggs fram vid en offentlig domstolsförhandling, bör begränsas med stöd av OSL.

Förvaltningens ställningstagande

Förvaltningen delar den av utredningen redovisade uppfattningen, att det inte finns något behov av ytterligare regler om handlingssekretess som begränsar allmänhetens rätt att ta del av sådana bilder som avses här.

Förhandlingssekretess

Även när det gäller förhandlingssekretessen föreslår utredningen oförändrade regler. Förhandlingssekretessen innebär att en huvudförhandling i domstol normalt kan hållas inom stängda dörrar då bilder på döda eller svårt skadade personer åberopas men endast om sekretess gäller och det dessutom bedöms vara av *synnerlig vikt* att bilduppgiften inte röjs. I de fall rekvisitet synnerlig vikt inte bedöms vara uppfyllt, kommer bilderna att bli offentliga handlingar i målet.

Utredningen menar att det inte finns tillräckliga skäl att ta bort kravet på synnerlig vikt för att och därigenom skapa ökade möjligheter till förhandlingssekretess när bilder av här aktuellt slag läggs fram vid en brottmålsförhandling eller att det för dessa fall bör skapas något särskilt undantag från det s.k. offentlighetsdopet dvs. att handlingar som läggs fram vid en offentlig huvudförhandling i brottmål därigenom blir offentliga.

Förvaltningens ställningstagande

Förvaltningen menar att det mot bakgrund av intresset av att skydda brottsoffers integritet kunde ha funnits anledning att hitta en lösning som innebär att detta intresse kan skyddas genom att det ges möjlighet att förordna om stängda dörrar även om det inte föreligger synnerliga men väl särskilda skäl i den situation som det här är fråga om.

Allmänhetens möjligheter att följa operativt myndighetsarbete

Med syftet att möjliggöra för enskilda att följa de brottsbekämpande myndigheterna i deras arbete under tystnadsplikt har utredningen föreslagit dels en särskild lag, dels tillägg till offentlighets- och sekretesslagen.

Utredningens uppdrag innebär att man skulle pröva om det överhuvud taget är lämpligt att göra några författningsändringar som gör det möjligt för utomstående att följa en brottsbekämpande myndighets operativa

arbete. Utredningen menar att det är viktigt att det ges möjlighet för enskilda, såsom t. ex. media och politiker, att delta i t ex polisens arbete.

Förvaltningens ställningstagande

Förvaltningen har inget principiellt att invända mot utredningens förslag till utformningen av reglering av detta område dvs. ett reglerat tillståndsförfarande och tystnadsplikt.

Förvaltningen menar dock att utredningen i alltför liten grad har analyserat bevekelsegrunderna för och syftet med den typ av deltagande i myndighetsverksamhet som utgör skälet för förslagen till lagändringar. Förvaltningen bejakar starkt vikten av att det finns utrymme för granskning av brottsbekämpande myndigheters verksamhet. En avvägning måste göras så att sådant deltagande inte hindrar de berörda myndigheterna att utföra sina uppgifter. Utredningen har inte djupare analyserat det förhållandet att syftet med insynen är att granska myndigheternas arbete och inte dem som myndighetens verksamhet riktar sig emot. Det saknas diskussion om konsekvensen av förslaget att det är den myndighet som avses bli föremål för granskning som ska avgöra om granskning ska få ske eller inte. Förvaltningen ifrågasätter mot denna bakgrund också förslaget att ett avslagsbeslut på en begäran att få vara närvarande i myndighetens verksamhet inte kan överklagas eller på annat sätt överprövas. I dessa delar menar förvaltningen att mer analyser bör göras innan man lagstiftar.

Miljökonsekvenser av beslutet

Beslutet medför inga konsekvenser för miljön.

Mona Boström
Landstingsdirektör

Anne Rundquist
Chefsjurist